

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

FREUD ÉS AZ INTERNET

„Ösztönén: fórumok, kommentek...
Felettes én: blogok, honlapok,
közösségi oldalak profiljai...
Reális én: szerverhiba. –”

◆ És így nyeli magába a háló az ember énjének minden szintjét, teljes személyiségét, miközben Szent Izidor, az internet védőszentje fejét veri a menny falába. Vég helyi Balázs versében nincs állítmány, nem is hiányzik, a freudi pszichoanalízis és az internet fogalmai enélkül is egymást állítják. Elemzést, magyarázatot aligha igényel a költemény. Értjük, felismerjük benne világunkat meg annak várható folytatását. Spike Jonze A nő című Oscar-díjas filmje jut az ember eszébe, amely a teljes én, az emberi személyiség jövőbeli sorsáról szól, szinte a versbeli világ meghosszabbítása. Los Angelesben, egy futurista Los Angelesben játszódik. Hatalmas tömeg hömpölyög az utcákon, de közelről nézve azt látjuk, hogy mindenki a saját számítógépével enyeleg. Itt él a magányos, szerencsétlen Theodore. Az a foglalkozása, hogy jó pénzért gyönyörű, romantikus szerelmesleveleket ír, méghozzá kézírással, azoknak, akik ilyet rendelnek a cégtől. Efféle szolgáltatás is lesz egykor, mivel a számítógépnek és az okostelefonnak köszönhetően az emberek elveszítették képességüket az őszinte személyes beszélgetésre, ahogy Theo sem volt képes soha beszélni érzéseiről a feleségének. Reális énje: szerverhiba. Miközben válasát intézi, a szó szoros értelmében beleszeret egy drága pénzen vásárolt operációs rendszerbe, a neve Samantha. Mindent hall, ért, és bűgő női hangon beszél is a főszereplőhöz, egyre intimebb kapcsolatra lép vele. Immár nemcsak

arról van szó, hogy mindenki olyan társra vágyik, aki hiánytalanul megfelel a benne élő ideálnak, hanem arról is, hogy a jövőbeli-mai ember eleve, alkatilag képtelen elviselni akár egy hajszálnyit eltérést a saját elvárásaitól, olyan partnert keres, akinek nincsenek saját valós problémái. Mély, nagy szerelmek, házasságok mennek tönkre a filmben örökre, csak mert a partnerek a tolerancia szép új világában a legjelentéktelenebb konfliktusokat sem tudják elviselni, a legkisebb kompromisszumra sem képesek. Ezért társtalan a főszereplő, ezért olyan hatalmas biznissz az új operációs rendszer, amelynek – akinek! – Theo annyira a foglyává válik, hogy amikor Samanthát átprogramozzák, és eltűnik a főhős életéből, ő egy toronyház tetején köt ki, készen arra, hogy a mélybe vesse magát. A gépnő nem csupán tökéletesen olvassa – a versre utalva – a férfi ösztönénjét, felettes és reális énjét szimultán, hanem egyenesen belőle, a férfi lényéből építette fel az automata. Samantha egy az egyben a Theodore-ban élő nő kivételése; a főszereplő, amikor belé szerelmes, önmagát imádja. Ezért amikor a programnő valahogy mégis túllép kreált lényén, Theodore nőideálján, és önálló egyéniséget meg érzéseket mutat, a románc azonnal véget ér, marad az egyedüllét. ◆

Vég helyi Balázs „Freud és az internet” c. verse a „Terepasztal” c. kötetben jelent meg (Hungarovoxx, 2012.)

